

Asia: VN/18157/2023

Lausuntopyyntö: luonnos hallituksen esitykseksi kyberturvallisuusdirektiivin (NIS2-direktiivi) täytäntöönpanemiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot NIS2-direktiivin tavoitteista ja tarkoituksesta

Työllisyysrahasto pitää esityksen tavoitteita vahvistaa kyberturvallisuustasoa kannatettavina. Ehdotettavat säännökset tulevat Työllisyysrahaston näkemyksen mukaan osaltaan parantamaan ja harmonisoimaan toimijoiden kyberturvallisuuden tasoa.

Soveltamisalaa koskevat huomiot

NIS2 -direktiivin soveltamisala julkishallintoa koskien on ratkaistu ehdottomalla säädettäväksi uusi kyberturvallisuutta koskeva luku (4 a luku) julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettuun lakiin (906/2019, jatkossa tiedonhallintalaki). Kyberturvallisuutta koskevan luvun soveltamisala määriteltäisiin lakiehdotuksen 3 §:n 2 momentissa. Sen mukaan kyberturvallisuutta koskevia säännöksiä sovellettaisiin valtion virastoihin ja laitoksiin, valtion liikelaitoksiin, itsenäisiin julkisoikeudellisiin laitoksiin sekä hyvinvointialueisiin, hyvinvointiyhtymiin ja osittain Helsingin kaupunkiin.

Hallituksen esityksestä annetun luonnoksen mukaan voimassa olevan tiedonhallintalain 4 luvun tietoturvasääntelyä sovelletaan laajasti julkishallinnossa. Sitä sovelletaan viranomaisiin ja myös yksityisiin henkilöihin tai yhteisöihin taikka muihin kuin viranomaisena toimiviin julkisoikeudellisiin yhteisöihin siltä osin, kuin ne hoitavat julkista hallintotehtävää. Tiedonhallintalain ehdotettu 4 a luvun soveltamisala kyberturvallisuudesta koskisi rajatumpaa joukkoa. Lähtökohtana soveltamisalalle on direktiivin vähimmäistason täyttäminen. (Luonnos hallituksen esitykseksi s. 43.)

Työllisyysrahaston toiminnasta säännellään työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998). Lain 9 §:n 1 momentin mukaan työttömyysvakuutusmaksujen perintää ja työttömyysvakuutusmaksuilla rahoitettavien etuuksien rahoituksen järjestämistä varten on Työllisyysrahasto. Lisäksi Työllisyysrahaston tehtävänä on edistää työssä tarvittavia valmiuksia myöntämällä tukea ammatilliseen koulutukseen ja kehittymiseen. Tarkemmin Työllisyysrahaston tehtävistä säännellään lain 10 §:ssä.

Työllisyysrahasto ei ole valtion virasto tai laitos vaan kuuluu niin sanottuun välilliseen julkiseen hallintoon, johon kuuluu moninainen joukko oikeudellisesti erityyppisiä toimijoita. Työllisyysrahasto hoitaa julkisia hallintotehtäviä ja käyttää erikseen määritellyissä asiaryhmissä julkista valtaa sen mukaan, mitä laissa on erikseen säädetty.

Työllisyysrahasto ei ole vakiintuneen käytännön mukaan voimassa olevan tiedonhallintalain 4 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitettu itsenäinen julkisoikeudellinen laitos. Tiedonhallintalaki soveltuu Työllisyysrahastoon lain 3 §:n 4 momentin mukaisena eli se on muu kuin viranomaisena toimiva julkisoikeudellinen yhteisö, johon sovelletaan tiedonhallintalakia vain soveltuvin osin, pääosin silloin kun Työllisyysrahastossa hoidetaan julkista hallintotehtävää. Sama vakiintunut käytäntö koskee muitakin säädöksiä, useimmiten julkishallinnon yleislakeja, joissa on tehty jaottelu itsenäisen julkisoikeudellisen laitoksen ja muun yhteisön, jossa hoidetaan julkisia hallintotehtäviä tai käytetään julkista valtaa, välillä.

Näin ollen Työllisyysrahasto ei kuuluisi kyberturvallisuutta koskevan tiedonhallintalain ehdotusluonnoksen mukaisen soveltamisalan piiriin. Työllisyysrahasto tulee kuitenkin noudattamaan kyberturvallisuutta koskevaa lukua soveltuvin osin. Työllisyysrahasto pitää lakiehdotusluonnoksen tavoitetta tärkeänä ja kannatettavana. Työllisyysrahastossa halutaan ylläpitää samaa kyberturvallisuuden tasoa kuin niissä toimijoissa, joita kyberturvallisuutta koskeva luku tulee välittömästi koskettamaan.

Työllisyysrahasto voisi tulla luonnoksen mukaisen lain soveltamisalan piiriin, jos se tullaan CER-lain nojalla määrittelemään julkishallinnon toimialan kriittiseksi toimijaksi. CER-lakiehdotusluonnosta ei ole vielä julkaistu (16.11.2023).

Riskienhallintavelvoitetta koskevat huomiot

-

Raportointivelvoitetta koskevat huomiot

-

Valvontaa koskevat huomiot

-

Seuraamusmaksua koskevat huomiot

-

CSIRT-yksikön tehtäviä koskevat huomiot

Ehdotuksessa laiksi kyberturvallisuuden riskienhallinnasta 22 §:n 1 momentin mukaan toimijoiden, CSIRT-yksikön ja muiden tahojen välillä voidaan muodostaa kyberturvallisuustietojen vapaaehtoisia jakamisjärjestelyitä kyberuhkien ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi, poikkeamien hallitsemiseksi ja niistä palautumiseksi tai niiden vaikutusten lieventämiseksi. Ehdotuksesta jää epäselväksi, voisiko

toimija, jota ilmoitusvelvollisuus ei koskisi, osallistua kyberturvallisuuden riskienhallintalaista annetun lain 22 §:ssä tarkoitettuun kyberturvallisuustietojen vapaaehtoiseen jakamisjärjestelyyn. Työllisyysrahasto toivoisi tämän osalta selkeytystä ehdotukseen.

Tiedonhallintalakia ja täytäntöönpanoa julkishallinnossa koskevat huomiot

Ehdotuksen 10 §:ssä säädetään julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunnasta. Työllisyysrahaston näkemyksen mukaan on tärkeää, että tiedonhallintalautakunnan ja liikenne- ja viestintäviraston antamat ohjeet ja suositukset eivät ole ristiriitaisia. Työllisyysrahasto pitää tärkeänä, että tiedonhallintalautakunnan ja liikenne- ja viestintäviraston yhteistyö tietoturvallisuuteen ja kyberturvallisuuteen liittyvien ohjeiden ja suositusten laatimisessa toteutuu.

Ehdotuksen 18 b §:ssä säädetään kyberturvallisuuden riskienhallintavelvoitteesta ja riskienhallinnan toimintamallista. 18 b §:n 2 momentin mukaan tiedonhallintayksikön olisi laadittava ja ylläpidettävä kyberturvallisuuden riskienhallinnan toimintamalli. NIS2-direktiivin riskienhallintavelvoitteet ovat vähimmäistason velvoitteita. Työllisyysrahaston näkemyksen mukaan toimijoille asetettavat riskienhallintavelvoitteet parantavat soveltamisalaan kuuluvien ja myös velvoitteita vapaaehtoisesti noudattavien toimijoiden toimintavarmuutta. Osana kyberturvallisuuden kokonaisuutta Työllisyysrahasto tulee läpikäymään ja tarvittaessa soveltuvin osin päivittämään voimassa olevat riskienhallintamenettelynsä.

Ehdotuksen 18 f §:ssä säädetään vapaaehtoisesta ilmoittamisesta. Myös muut tiedonhallintalain 3 §:ssä mainitut, joita ilmoitusvelvollisuus ei koskisi, voisivat ilmoittaa merkittävistä poikkeamista, poikkeamista, kyberuhkista ja läheltä piti –tilanteista Liikenne- ja viestintävirastolle. 18 f §:n 2 momentin mukaan vapaaehtoiset ilmoitukset on käsiteltävä 18 e §:n mukaisesti. Liikenne- ja viestintäviraston vastauksen tulee sisältää alustava palaute poikkeamasta sekä pyynnöstä ohjeita ja operatiivisia neuvoja koskien poikkeaman käsittelyä. Liikenne- ja viestintävirastolla on kuitenkin 18 f §:n 2 momentin nojalla mahdollisuus priorisoida 18 d §:n tarkoittamat ilmoitukset – ilmoitusvelvollisuus merkittävästä poikkeamasta – vapaaehtoisten ilmoitusten edelle. Kyberturvallisuusdirektiivissä (NIS2-direktiivi) edellytetään, että vapaaehtoisia ilmoituksia käsiteltäisiin lähtökohtaisesti samalla tavoin kuin 18 d §:n mukaisia ilmoituksia. Työllisyysrahaston näkemyksen mukaan olisi tärkeää huolehtia, että Liikenne- ja viestintävirastolla on riittävät resurssit myös vapaaehtoisten ilmoitusten käsittelemiseksi, jotta toimijoilla olisi riittävät kannustimet tehdä vapaaehtoisia ilmoituksia.

Työllisyysrahasto toivoisi, että tiedonhallintalautakunta antaisi säilytysaikasuosituksen dokumentaatiosta liittyen

- ehdotuksen 18 d §:n mukaiseen ilmoitusvelvollisuuteen merkittävästä poikkeamasta
- ehdotuksen 18 f §:n mukaiseen vapaaehtoiseen ilmoittamiseen
- ehdotuksen 18 g §:n mukaiseen tiedotusvelvollisuuteen merkittävästä kyberuhkasta ja poikkeamasta
- ehdotuksen 18 l §:n mukaisiin seuraamuksiin

Verkkotunnusvälittäjiä koskevat huomiot

-

Kumottavaksi ehdotettuja säännöksiä koskevat huomiot

-

Vaikutustenarviointia koskevat huomiot

Työllisyysrahasto tulee soveltuvin osin tekemään muutokset osana omaa kybervarautumistaan. Muutosten vaikutukset IT-kustannuksiin ja resurssointiin täsmentyvät toteutuksen edetessä.

Muut huomiot ja avoin palaute esityksestä

-

Metsämäki Janne
Työllisyysrahasto

Kaarakainen Tomi
Työllisyysrahasto